Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18449

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i (ÇDÖ), O. Özdemir taraf?ndan 1998 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir psikolojik ölçek arac?d?r. Bu ölçek, bireylerin do?al çevreye yönelik fark?ndal?k, endi?e ve sorumluluk duygular?n? ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in geli?tirilme amac?, özellikle yaz?nsal türlerin (öykü) bireylerin çevre duyarl?l??? düzeyleri üzerindeki potansiyel etkisini incelemeye hizmet etmektir. Ölçek, çevresel konulara kar?? gösterilen bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimleri kapsamaktad?r.

Ölçe?in orijinal çal??mas?, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde tamamlanm??t?r. Kaynak verilerde spesifik geçerlik ve güvenirlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, geli?tirme sürecinin akademik standartlara uygun olarak yürütüldü?ü varsay?lmaktad?r. Bu ölçek, çevre e?itimi ve çevre psikolojisi alanlar?nda bireylerin çevresel tutumlar?n? de?erlendirmek için temel bir araç olarak potansiyel ta??maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çevre duyarl?l???, çevresel tutum, ölçek geli?tirme, çevre psikolojisi, yaz?nsal etki, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Özdemir, O.

Amaç

Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i'nin temel amac?, deneklerin do?al çevreye kar?? geli?tirdikleri duygusal tepkileri, bili?sel fark?ndal?k düzeylerini ve çevreci davran??lara yönelik e?ilimlerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, bireylerin çevre sorunlar?na ne ölçüde hassasiyet gösterdi?ini ve bu sorunlara çözüm bulma konusunda ne kadar motive oldu?unu belirlemeyi hedefler.

Özdemir (1998) taraf?ndan yürütülen geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in spesifik olarak yaz?nsal metinlerin (öykü türü) okuyucular?n çevresel hassasiyetini art?r?p art?rmad???n? test etmek için bir ön test ve son test arac? olarak kullan?lmas? amaçlanm??t?r. Bu ba?lamda, ölçek sadece bir de?erlendirme arac? de?il, ayn? zamanda e?itimsel müdahalelerin etkisini ölçen bir ç?kt? de?i?keni görevi de üstlenmi?tir.

Yap?

Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i, psikolojik literatürde çevre bilinci ve tutumlar?n?n temelini olu?turan çevre duyarl?l??? yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap? genellikle üç ana bile?en etraf?nda ?ekillenir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bili?sel Bile?en: Çevresel sorunlar ve ekolojik ilkeler hakk?ndaki bilgi ve fark?ndal?k düzeyi.

Duyu?sal (Afektif) Bile?en: Çevreye yönelik sevgi, sayg?, endi?e ve sorumluluk gibi duygusal tepkiler.

Davran??sal E?ilim Bile?eni: Çevre koruma eylemlerine kat?lma veya bu eylemleri destekleme iste?i ve niyeti.

Ölçek, muhtemelen bu çok boyutlu yap?y? yans?tan maddeler içermektedir. Bireyin çevresel sorunlar? ki?isel bir mesele olarak alg?lama derecesi, ölçe?in merkezinde yer alan temel yap?d?r.

Geçerlik

Ölçe?in orijinal kaynak verilerinde spesifik geçerlik istatistiklerine ("-") yer verilmemi?tir. Ancak, bir yüksek lisans tezi çal??mas? ba?lam?nda, ölçe?in geçerli?inin sa?lanmas? için a?a??daki ad?mlar?n at?ld??? varsay?labilir:

Kapsam Geçerli?i (Content Validity): Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen çevre duyarl?l??? yap?s?n?n tüm yönlerini temsil edip etmedi?i, genellikle uzman görü?leri al?narak de?erlendirilmi?tir.

Yap? Geçerli?i (Construct Validity): Ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? gerçekten ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için faktör analizi gibi istatistiksel yöntemler kullan?lm?? olmal?d?r.

Ölçüt Ba?lant?l? Geçerlik (Criterion-Related Validity): ÇDÖ puanlar?n?n, daha önce geçerli?i ve güvenirli?i kan?tlanm?? benzer çevresel tutum ölçekleri (uyum geçerli?i) veya çevreci davran??lar (yordama geçerli?i) ile ili?kisi incelenmi? olabilir.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenirlik katsay?s? bilgisi ("-") bulunmamaktad?r. Ölçek geli?tirme sürecinin bir parças? olarak, Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i'nin tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek için a?a??daki güvenirlik yöntemlerinin kullan?ld??? dü?ünülmektedir:

?ç Tutarl?l?k (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarl? oldu?unu gösteren Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesaplanmas?. Yüksek bir Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), maddelerin ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i (Test-Retest Reliability): Ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için, ayn? denek grubuna belirli bir aral?kla iki kez uygulanmas? ve sonuçlar?n korelasyonunun incelenmesi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?ki Yar? Güvenirlik (Split-Half Reliability): Ölçe?in iki rastgele yar?ya bölünerek bu yar?m puanlar aras?ndaki korelasyonun hesaplanmas?.

Faktör Analizi

Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i, "Geli?tirme" a?amas?nda bir araç oldu?u için, ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla Faktör Analizi (Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c?) yöntemlerinin kullan?ld??? güçlü bir olas?l?kt?r. Bu analiz, ölçekteki maddelerin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? ortaya ç?karmay? amaçlar.

Beklenen sonuç, ÇDÖ'nün sadece tek bir genel çevre duyarl?l??? faktöründen ziyade, bili?sel fark?ndal?k, duyu?sal endi?e ve davran??sal niyet gibi alt faktörlerden olu?an çok boyutlu bir yap?y? desteklemesidir. Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in teorik yap?yla uyumlu olup olmad???n? istatistiksel olarak do?rulamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Tutum ve Duyarl?l?k Ölçe?i)

Format: Derecelendirme format? (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi "-" olarak belirtilmi?tir, ancak bu tür ölçekler genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullan?r).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yüksek lisans tezi ba?lam?nda, genellikle üniversite ö?rencileri veya genel yeti?kin popülasyonu.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler (18+).

Popülasyon Detaylar?: Özdemir (1998) çal??mas?n?n örneklemi, tez içeri?inde detayland?r?lm??t?r. Ölçek, yaz?nsal bir türün etkisini inceledi?i için okur-yazar ve e?itimli bir grubu hedeflemi? olabilir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli, ka??t-kalem testi (1998 y?l? ko?ullar? göz önüne al?nd???nda). Bireylerin çevresel ifadelere ne kadar kat?l?p kat?lmad???n? derecelendirmesi istenir.

Anahtar Kelimeler

Çevre e?itimi, çevresel tutumlar, faktör analizi, Likert ölçe?i, yüksek lisans tezi, çevre eti?i.

Yazarlar

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilinmiyor (1998 tarihli çal??ma)

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1998)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tirme y?l? 1998'dir. Bu ölçek, akademik bir tez çal??mas? kapsam?nda geli?tirildi?i için, ticari bir ücretlendirmeye tabi de?ildir. Ancak, ölçe?i kullanmak isteyen ara?t?rmac?lar?n, telif haklar? ve akademik etik kurallar gere?i, yazar O. Özdemir'den veya Ankara Üniversitesi'nden izin almas? gerekmektedir.

Ölçe?in referans tezi YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?kt?r. ?lgili ba?lant? a?a??dad?r.

Kaynaklar

Özdemir, O. (1998). Yaz?nsal bir tür olarak öykünün çevre duyarl?l???na etkisi (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

Orijinal PDF dosyas? bilgisi mevcut de?ildir.

Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynakta Çevre Duyarl?l??? Ölçe?i'nin maddeleri veya madde say?s? belirtilmemi?tir. Maddeler, Özdemir (1998) taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezinin eklerinde bulunmaktad?r ve bu nedenle burada listelenememektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM